

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2019. augusztus

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2019. augusztus 12.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

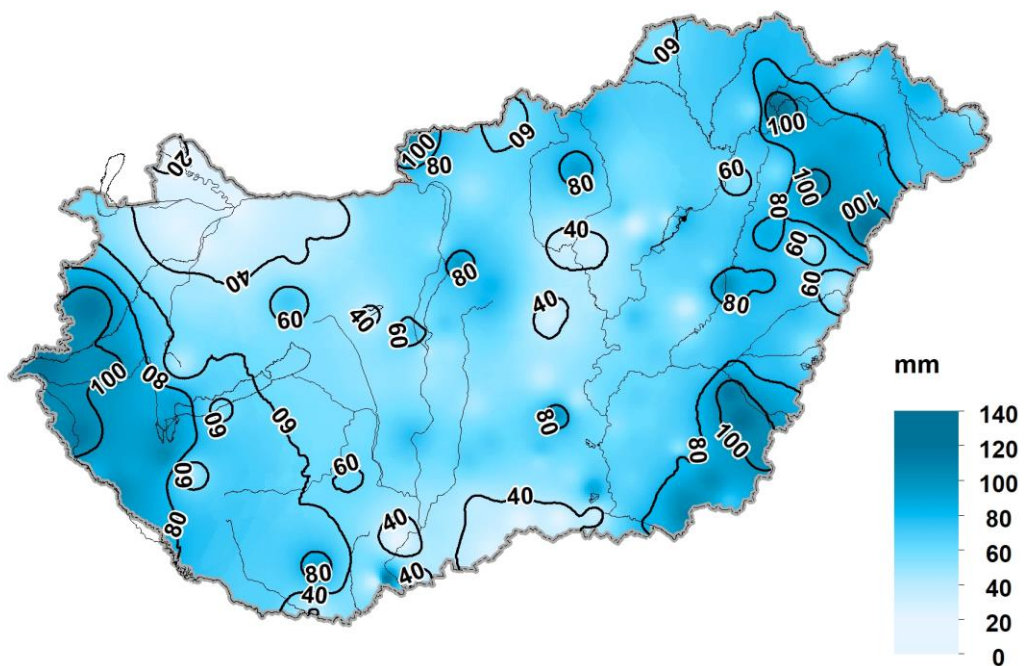
Csapadék

2019 júliusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 13 mm (Hegyeshalom) és 130 mm (Tokaj) között alakult. Az országos területi átlagérték 65 mm volt, ami 2 mm-rel (3%-kal) volt magasabb a viszonyítási időszak (1971-2000) július havi átlagánál.

A júliusban lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlása meglehetősen inhomogén képet mutatott.

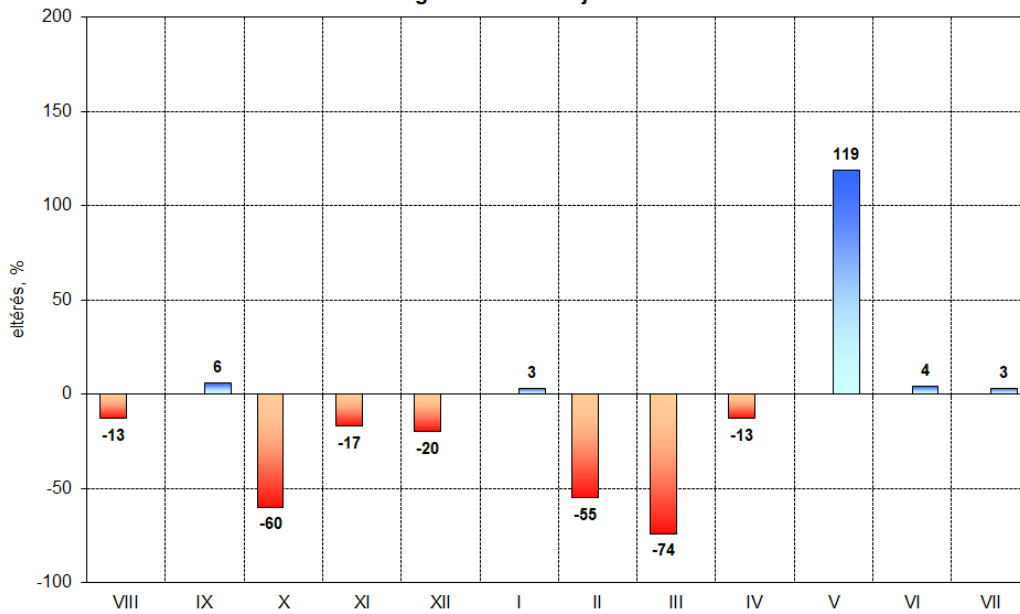
Országos áttekintésben a júliusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (50 mm) Hegyeshalom, a legnagyobb csapadéktöbblet (60 mm) Tokaj állomáson jelentkezett.

A 2019. július havi csapadékösszeg területi eloszlása

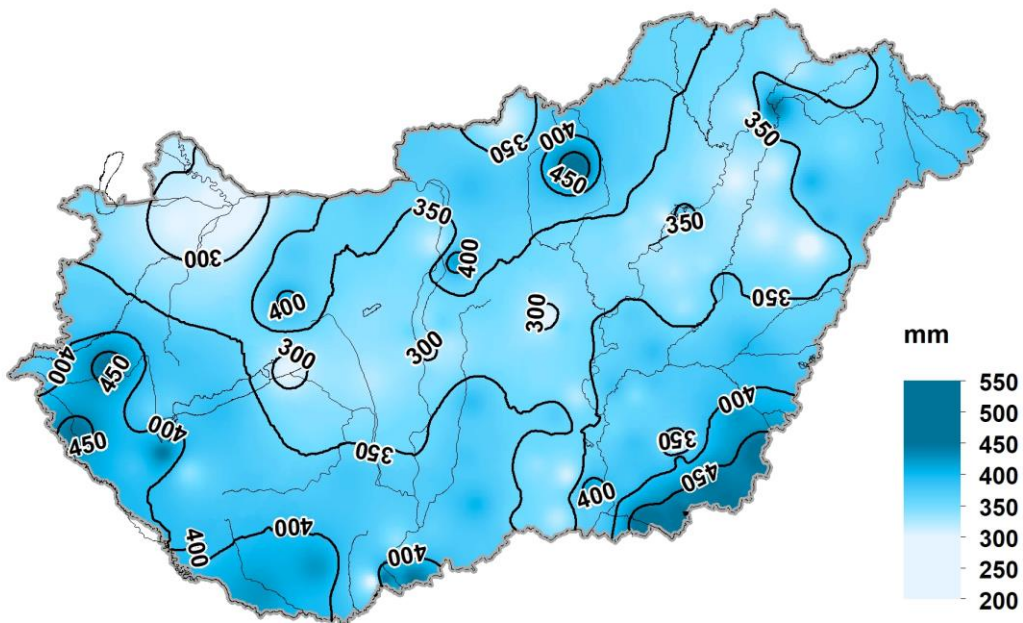

Az alábbi szövegekzi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
átlagától (1971-2000) való eltérése (%)
a 2018. augusztus - 2019. július időszakban**

**A 2019. január - július havi csapadékösszeg
területi eloszlása**

A 2019. január-július időszakban lehullott csapadék mennyisége 240 mm (Győr-Likócs) és 508 mm (Makó) között alakult, az országos területi átlagérték 363 mm volt, ami az időszakos átlagnál 31 mm-rel (9%-kal) több. A hét havi csapadékösszeg az ország területének túlnyomó részén meghaladta az időszakos éghajlati átlagot. Országos áttekintésben az

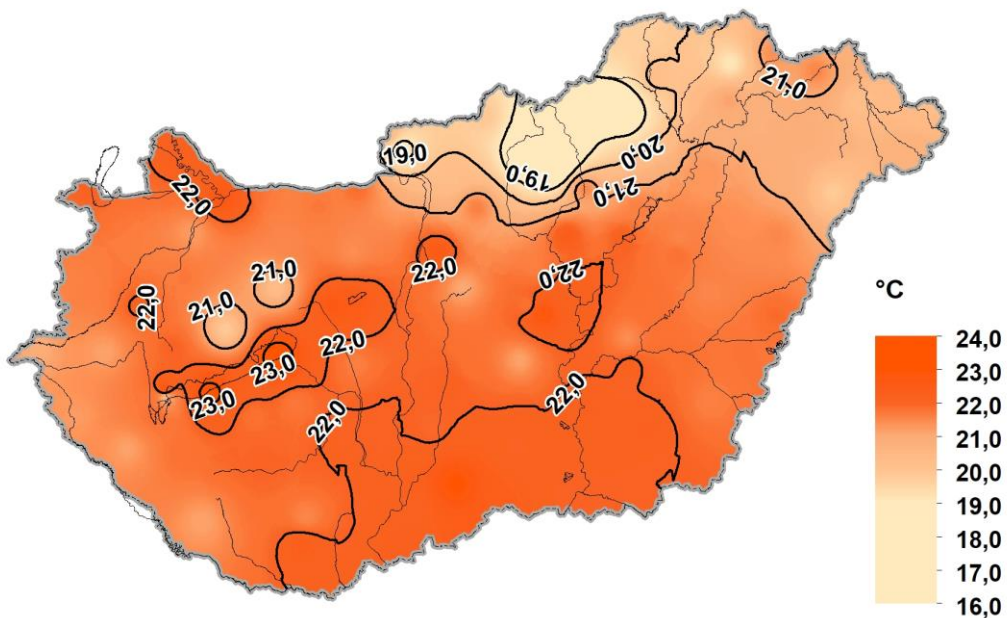
átlaghoz viszonyított legnagyobb 7 havi csapadékhiány (85 mm) Sátorhely, a legnagyobb csapadéktöbblet (185 mm) Makó állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A július havi középhőmérséklet $16,1^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $23,7^{\circ}\text{C}$ (Siófok) között alakult, az országos területi átlagérték $21,3^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) júliusi átlagot $1,0^{\circ}\text{C}$ -kal haladta meg.

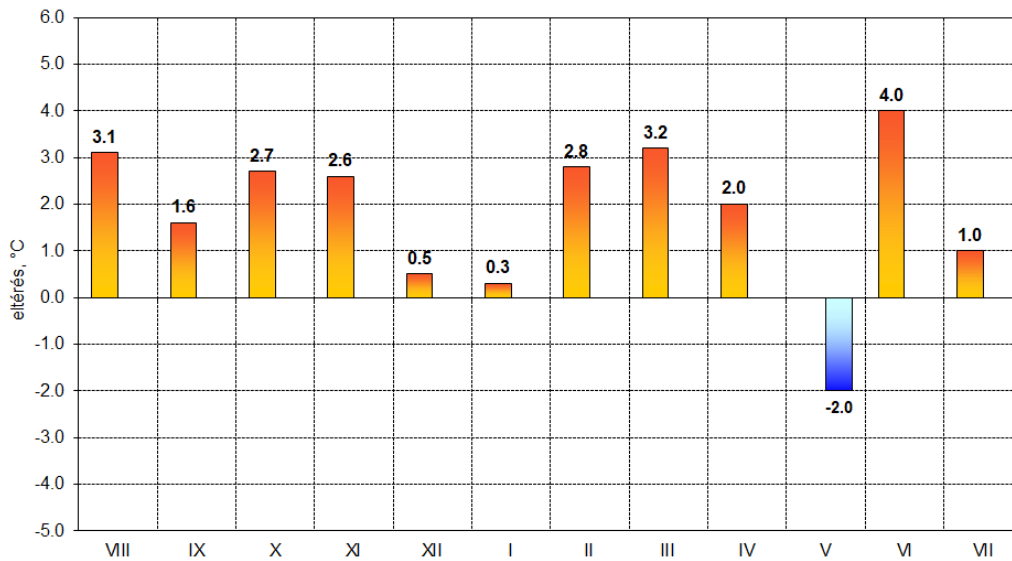
A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérése ($-0,6^{\circ}\text{C}$) Nyírlugos, legnagyobb pozitív eltérése ($2,8^{\circ}\text{C}$) Fonyód állomáson jelentkezett.

A 2019. július havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének
 átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C)
 a 2018. augusztus - 2019. július időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma júliusban az egy hónappal korábbi állapothoz képest mérsékelten növekedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban július végén a 60-100% közötti, a Kisalföldön és a Duna-Tisza köze déli országhatár menti területén 60% alatti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma júliusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest mérsékelten csökkent. A talajréteg nedvességtartalmát július végén a 30-70% közötti telítettségi értékek jellemezték (6. ábra). Ennél alacsonyabb telítettségi értékek a Kisalföldön, a Mezőföldön és a Duna-Tisza köze déli részén, ennél magasabb telítettségi értékek a délnyugati és az északkeleti országrész egyes körzeteiben fordultak elő.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma júliusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken számottevően csökkent csökkent. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 40-40% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Júliusban valamennyi síkvidéki területen csökkent a talajvízszint. A csökkenés mértéke országos területi áttekintésben jellemzően 0-25 cm, illetve kisebb területhányadon 25-75 cm volt. A dunántúli síkvidékeken a 25-75 cm közötti csökkenés nagyobb összefüggő területrészeket érintett. A Dunától keletre kisebb kiterjedésűek, a hasonló mértékű süllyedéssel érintett, elszórtan elhelyezkedő területrészek, melyek közé a Jászság, a Gerje-Perje-sík, a Borsodi-ártér, az Északkelet-Nyírség, a Beregi-sík egyes térségei, illetve a Kis-és Nagy-Sárrét, valamint a Dévaványai-sík sorolható.

A Délkelet-Nyírség déli részén, az Északkelet-Nyírség, a Dél-Hajdúság, a Hortobágy, a Beregi-sík, a Békési-hát, a Pilis-Alpári-homokhát és a Dél-Mezőföld egyes körzeteiben kissé (0-25 cm) emelkedett a talajvízszint.

Az 1971-2000. közötti időszak július havi átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör kisebb körzetek kivételével valamennyi síkvidéken. A viszonyítási időszak átlagértékénél magasabb talajvízszinttel jellemezhető terület csak elszórtan fordult elő.

A legjelentősebb (200-300 cm, helyenként azt meghaladó) eltérések továbbra is a Duna-Tisza köze északnyugati és délkeleti részén, illetve a déli országhatár mellett, továbbá a Mátra előterében fordultak elő. A Nyírség (Északkelet-Nyírség, Közép-Nyírség) egyes körzeteiben, illetve a Bodroghöz északkeleti részén, a Beregi- és a Szatmári-sík területén 150-200 cm közötti eltérések mutatkoztak.

A Kisalföld és a Mezőföld területén változatos területi eloszlásban 0-75 cm közötti eltérések jelentkeztek. A Dráva-menti síkság területének csaknem egészén 25-50 cm, a keleti peremterületeken pedig 0-25 cm eltérések voltak jellemzőek.

A viszonyítási időszaknál kissé magasabban (0-25 cm) helyezkedett el a talajvíztükör a Mezőföld északkeleti peremvidékén, a Duna-Tisza köze délkeleti peremterületén, a Hatvani-sík és a Jászság kisebb részterületein, a Hortobágy, a Dévaványai- és a Körösmenti-sík valamint a Kis-Sárrét egyes körzeteiben.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2019. július hónapban az 1971-2000. közötti időszak július havi átlagértékénél 65-70 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Júliusban az ország csapadék- és hőmérsékleti viszonyai a sokévi átlaghoz képest kedvezően alakultak, a vízháztartási helyzet hazánk túlnyomó részén, az átlagoshoz képest, kedvezőbb képet mutatott. Főként a Dunántúl nyugati részén jelentkezett a havi középhőmérsékletben számottevő pozitív anomália, ami összekapcsolódva az intenzív párolgással deficitet okozott a vízháztartásban.

Országos területi átlagban az éghajlati átlagnál kissé csapadékosabb és melegebb időjárás a vízháztartásban összességében átmeneti állapotot eredményezett.

A júliusi időjárás bár az átlagosnál kissé melegebb volt, a csapadékösszegek vízháztartási szempontból – a nyugati országrészeket kivéve – elegendőnek bizonyultak ennek ellensúlyozására.

Átlagos augusztusi időjárás esetén a talajok víztartalékai elégségesek lehetnek a jelentős vízhiány elkerüléséhez (ez alól a Kisalföld kivételt képez!), kedvezőtlenebb (az átlagosnál szárazabb és melegebb) időjárás esetén, a felső talajrétegek gyors kiürülése következhet be, aminek következtében jelentős vízhiány kialakulására kell felkészülni az egész országban!

Belvízi helyzetértékelés

2019 júliusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 164,58 millió m³ volt, ami 27,79 millió m³-rel (20%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A július havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán az ország területén belvívelöntés nem fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 júliusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 9,35 millió m³-rel (12%-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. július 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint augusztusban és szeptemberben az átlagosnál melegebb és szárazabb, októberben az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
augusztus	20,6 – 22,6 (20,0)	35 – 65 (61)
szeptember	16,1 – 17,9 (15,6)	25 – 65 (51)
október	10,0 – 12,1 (10,2)	25 – 55 (46)

Az OMSZ 2019. augusztus 12-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban térben és időben változékony, nyárvégi időjárás valószínű. Az időszak első harmadában egy átvonuló markáns hidegfront hatására a kánikula megszűnik, sokfelé várható területi átlagban jelentős mennyiségű – 10 mm/nap értéket meghaladó – csapadék. Ezt követően a csapadékhajlam csökken és az időszak végéig számottevő mennyiség már nem valószínű. A hidegfront hatására a hőmérséklet jelentősen visszaesik és a napi középhőmérséklet átmenetileg az időszak átlag alá csökkenhet. A hét végétől fokozatos melegedés várható, amit az időszak legvégén újabb számottevő lehűlés követhet.

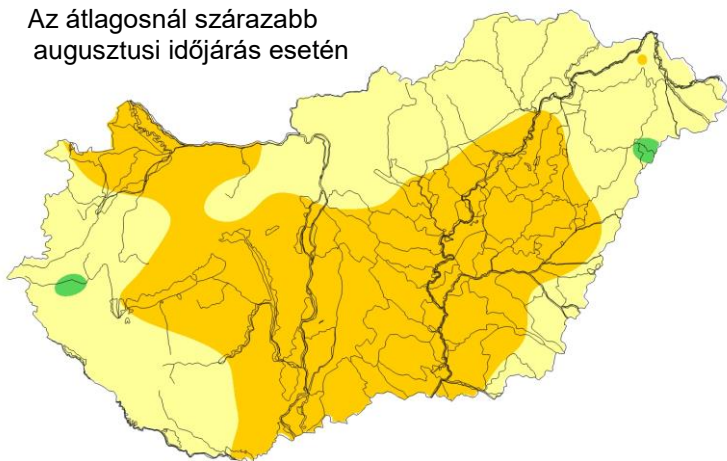
Vízháztartási előrejelzés

Július végén előző év azonos időszakához képest gyakorlatilag azonos vízháztartási helyzet volt jellemző

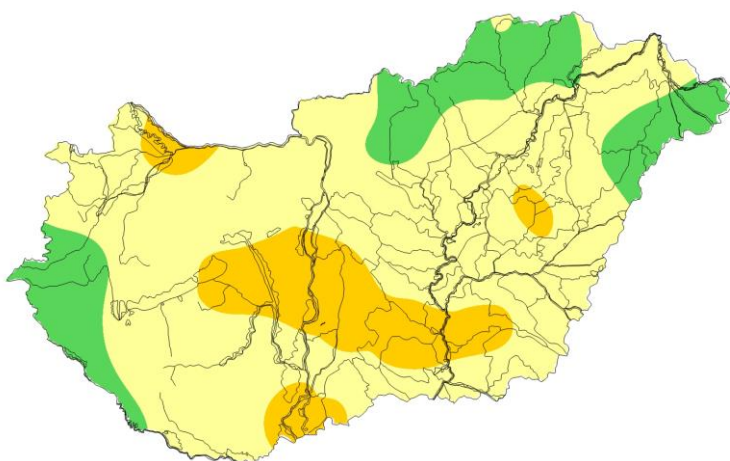
Az augusztusra előrejelzett átlagosnál melegebb és átlagosnál szárazabb időjárás következtében az ország északi és északkeleti részén, valamint a Dunántúl nyugati területein átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető. Az ország nagyobb részén, főleg a síkvidéki területeken száraz vízháztartási helyzetre lehet számítani.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük az augusztusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb
augusztusi időjárás esetén

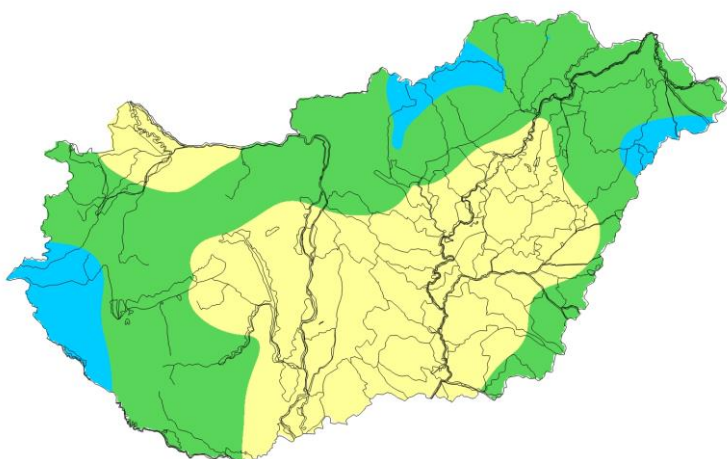
Átlagosan csapadékos
augusztusi időjárás esetén

GVM

Az átlagosnál csapadékosabb
augusztusi időjárás esetén

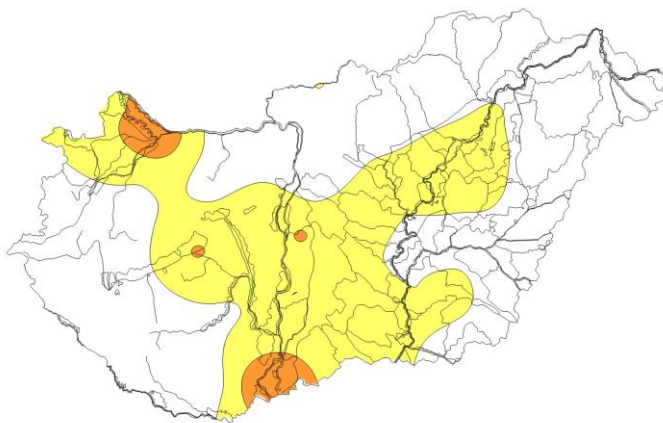
Aszály előrejelzés

Átlagosnál szárazabb és melegebb további időjárás esetén az aszály enyhe és mérsékelt fokozata főleg az ország középső, déli és északnyugati területein alakulhat ki, az aszályindex 6-10 közötti értékeivel. Az ország többi része ebben az esetben aszálymentesnek ígérkezik.

Átlagos további időjárás esetén a PAI értéke a 6,0 aszályküszöb-értéket az ország középső részén, a Kisalföldön, az Alsó-Duna-völgy tágabb térségében haladhatja meg. Utóbbi két ország részben az átlagosnál csapadékosabb időjárás esetén is lehetnek kisebb, enyhén aszályos területek.

Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük az aszályhelyzet valószínűsíthető alakulását.

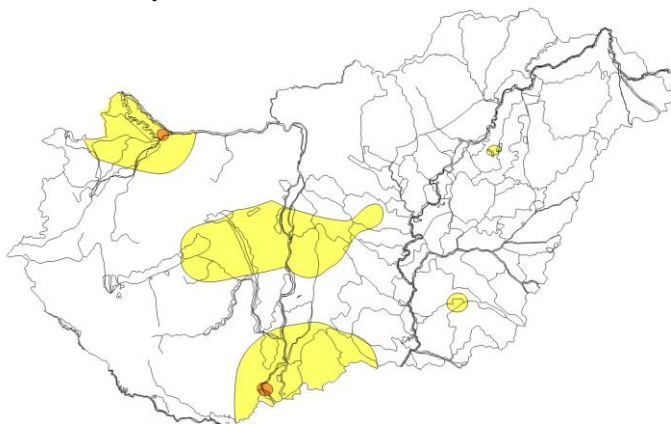
Az átlagosnál szárazabb
további időjárás esetén

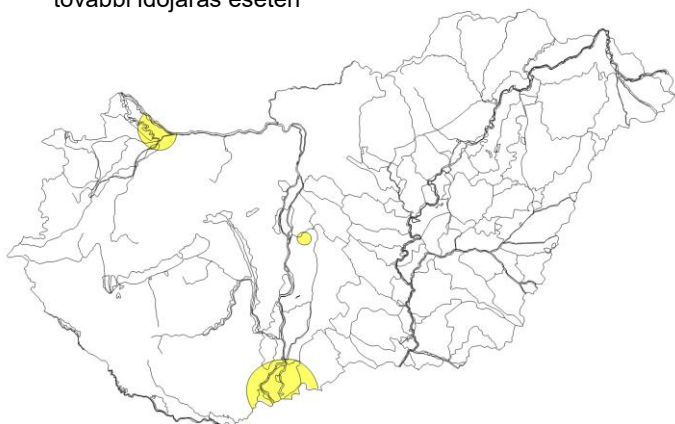
PAI (°C/100mm)

Átlagosan csapadékos
további időjárás esetén

Átlagosnál csapadékosabb
további időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.